

ALEKSANDRS
PUŠKINS

ROMĀNS VĒSTULĒS

ROMĀNS VĒSTULĒS //Liesma, 1969

FB2: Imants Ločmelis <imantslochmelis@inbox.lv >, 13 June 2011, version 1.0

UUID: D4578B3C-D47C-423C-AB47-C0CCA60DC153

PDF: fb2pdf-j.20180924, 29.02.2024

ALEKSANDRS PUŠKINS

ROMĀNS VĒSTULĒS

ALEKSANDRS PUŠKINS

ROMĀNS VĒSTULĒS

tulkojis Valdis Grēviņš

izdevniecība Liesma 1969

Noškannējis grāmatu un FB2 failu izveidojis Imants
Ločmelis

Содержание

ROMĀNS VĒSTULĒS0004
1. LIZA — SAŠAI	0005
2. SAŠAS ATBILDE	0008
3. LIZA — SAŠAI	0010
4. SAŠAS ATBILDE	0013
5. LIZA — SAŠAI	0015
6. LIZA — SAŠAI	0018
7. SAŠAS ATBILDE	0021
8. VLADIMIRS** — SAVAM DRAUGAM	0023
9. DRAUGA ATBILDE	0027
10. VLADIMIRS** — SAVAM DRAUGAM	0029

ROMĀNS VĒSTULĒS

1. LIZA — SAŠAI

Tu, protams, mīļā Sašenka, brīnījies par manu ne-gaidīto aizbraukšanu uz laukiem. Steidzos visu vaļ-sirdīgi izskaidrot. Mana stāvokļa atkarība man vien-mēr bijusi smaga. Protams, Avdotja Andrejevna mani audzināja tāpat kā savu krustmeitu. Bet viņas mājā es tomēr biju audžumeita, un Tu nevari iedomāties, cik daudz sīku raižu saistās ar šo nosaukumu. Daudz ko man vajadzēja paciest, daudz ko pieciest, daudz ko neredzēt, bet mana pašmīlība rūpīgi pamanīja vis-mazāko nicības pazīmi. Pati mana vienlīdzība ar kņazi bija man par apgrūtinājumu. Kad mēs, vienādi ģērbtas, ieradāmies ballē, es ar rūgtumu redzēju, ka viņai nav kaklā briljantu. Es jutu, ka viņa tos nenēsā tikai tādēļ, lai neatšķirtos no manis, un jau šī ievē-rība mani apvainoja. Vai tiešām manī, es domāju, saredz skaudību vai kaut ko līdzīgu tādai bērnišķīgai mazdūšībai? Vīriešu izturēšanās pret mani, lai tā būtu cik pieklājīga būdama, ik brīdi aizskāra manu paš-mīlību. Viņu vēsums vai laipnība — viss man likās necieņa. Vārdu sakot, es biju nelaimīga būte, un mana no dabas maigā sirds arvien vairāk nocietinā-jās. Vai

Tu esi ievērojusi, ka visas meitenes, kas dzīvo kā audžumeitas, attālas radnieces, demoiselles de compagnie un tamlīdzīgas, parasti ir vai nu zemu stāvošas kalpones, vai neciešamas untumnieces? Pēdējās es no visas sirds cienīju un atvainoju.

Taisni priekš trim nedēļām saņēmu vēstuli no sa-vas nabaga vecmāmiņas. Viņa sūdzējās par savu vientulību un aicināja mani pie sevis uz laukiem. Es nolēmu izmantot šo gadījumu. Ar lielām pūlēm varēju izlūgties Avdotjas Andrejevnas atļauju braukt, un man bija jāsola ziemu atgriezties Pēterburgā, bet es nedomāju turēt vārdu. Vecmāmiņa ārkārtīgi prie-cājās par mani; viņa nepavisam nebija mani gaidī-jusi. Viņas asaras mani neizsakāmi aizkustināja. Es viņu sirsnīgi iemīļoju. Viņa kādreiz bijusi augstāka-jās aprindās un saglabājusi daudz toreizējās pie-mīlības.

Tagad es dzīvoju mājās, esmu namamāte, — un Tu neticēsi, kas tā man par īstu baudu. Es tūdaļ apradu ar lauku dzīvi, un greznības trūkums man nemaz neliekas dīvains. — Mūsu muižiņa ir ļoti jauka. Sen-laiku māja kalnā, dārzs, ezers, priežu mežiņi, tas viss rudenī un ziemā mazliet sērīgs, toties pavasarī un vasarā še jābūt

paradīzei zemes virsū. Kaimiņu mums maz, un es vēl ne ar vienu neesmu satikusies. Man tiešām patīk vientulība, kā Tava Lamartina elēģijās.

Raksti, manu eņģei, Tavas vēstules man būs liels mierinājums. Kādas ir Jūsu balles, ko dara mūsu ko-pīgie paziņas? Kaut arī esmu kļuvusi vientuļniece, tomēr neesmu pilnīgi atteikusies no pasaules jūkļa — mani interesē ziņas par to.

Pavlovskas muižā.

2. SAŠAS ATBILDE

Mīlā Liza!

Iedomājies manu izbrīnu, kad dabūju zināt, ka Tu esi aizbraukusi uz laukiem. Ieraudzījusi kņazi Olgu vienu, es nodomāju, ka Tu neesi vesela, un negribēju ticēt viņas vārdiem. Otrajā dienā saņēmu Tavu vēs-tuli. Apsveicu Tevi, manu eņģei, ar jauno dzīves veidu. Priecājos, ka tas Tev patīk. Tava sūdzēšanās par agrāko stāvokli mani aizkustināja līdz asarām, bet likās pārāk rūgta. Kā Tu vari sevi salīdzināt ar audžumeitām un demoiselles de compagnie? Visi zina, ka Olgas tēvs bija pateicību par visu parādā tavējam un ka viņu draudzība bija tikpat svēta kā vistuvākā radniecība. Tu likies apmierināta ar savu likteni. Ne-kad nedomāju, ka Tevī tik daudz īgnuma. Atzīsties: vai Tavam steidzīgajam aizbraukumam tikai nav cita — slepena iemesla? Man šķiet... bet Tu kautrējies no manis, un es baidos Tevi sadusmot ar saviem minējumiem.

Ko Tev teikt par Pēterburgu? Mēs vēl esam vasar-nīcā, bet gandrīz visi jau aizbraukuši. Balles sāksies pēc pāris nedēļām. Laiks ir jauks. Es ļoti daudz stai-gāju. Nesen mums bija

pusdienās viesi; viens no tiem jautāja, vai man ir kādas ziņas no Tevis. Viņš sacīja, ka Tavs iztrūkums ballēs esot jūtams kā pārrauta stīga klavierēs — un es viņam pilnīgi piekrītu. Es joprojām ceru, ka šī mizantropijas lēkme nebūs ilg-stoša. Atgriezies, manu mīlulīt, citādi man šoziem nebūs ar ko pārrunāt savus nevainīgos novērojumus, nebūs kam nodot savas sirds epigrammas. Piedod, mana mīļā, — padomā un apdomājies.

Krusta salā.

3. LIZA — SAŠAI

Tava vēstule man darīja ārkārtīgu prieku — tā man tik dzīvi atgādināja Pēterburgu. Man likās, ka es Tevi dzirdu! Cik smieklīgas Tavas mūžīgās aiz-domas! Tu domā, ka man ir kādas dziļas, slepenas jūtas, kāda nelaimīga mīlestība — vai ne? Apmieri-nies, mīļā; Tu maldies: es esmu līdzīga varonei tikai tai ziņā, ka dzīvoju tālu laukos un leju tēju kā Klariša Harlova.

Tu saki, ka Tev nebūšot kam šoziem pavēstīt savus satīriskos novērojumus, bet ko tad nozīmē mūsu sarakstīšanās? Raksti man visu, ko pamanīsi; atkārtoti, ka nebūt neesmu atteikusies no pasaules, ka mani interesē viss, kas sakarā ar to. Tam par pierādījumu lūdzu Tevi atrakstīt — kam šķiet tik manāms mans iztrūkums? Vai ne mūsu laipnajam, valodīgajam Aleksejam R.? — Esmu pārliecināta, ka man izdevies uzminēt.. Manas ausis vienmēr bijušas viņa rīcībā, bet viņam tā vien vajag.

Esmu iepazinusies ar*** ģimeni. Tēvs — jokdaris un viesmīlīgs namatēvs; māte — resna, jautra sieva, ļoti labprāt spēlē vīstus; meitiņa — slaida melanho-liska meitene, gadu

septiņpadsmit veca, audzināta ar romāniem un skaidrā gaisā. Viņa augu dienu ir dārzā vai laukā ar grāmatu rokās, mājas suņu ielenkta, dziedoši runā par laiku un sirsnīgi mielo ar ievārī-jumu. Es atradu pie viņas veselu skapi ar senlaiku romāniem. Esmu nodomājusi to visu izlasīt un iesāku ar Ričardsonu. Jādzīvo uz laukiem, lai būtu iespēja izlasīt slaveno Klarisu. Es, krustu pārmetuši, iesāku ar tulkotāja priekšvārdiem un, atradusi tur apgalvo-jumu, ka pirmās sešas daļas gan esot garlaicīgas, to-ties pēdējās sešas jo pilnīgi atalgojot lasītāja pacie-tību, drošsirdīgi ķēros pie darba. Lasu vienu sējumu, otro, trešo, beidzot nokļuvi līdz sestajam, — garlai-cīgi, nav jaudas. Nu, es domāju, tagad manas pūles tiks atalgotas. Un kas notiek? Lasu par Klarisas nāvi, Lovelasa nāvi — beigas. Katrā sējumā bija divas daļas, un es nepamanīju pāreju no sešām garlaicīga-jām uz sešām interesantajām.

Ričardsona lasīšana man deva iemeslu pārdomām. Kāda briesmīga starpība starp vecmāmiņu un maz-meitiņu ideāliem! Kas kopīgs Lovelasam un Ādolfam? Un tomēr sieviešu loma nemainās. Klarisa, izņemot ceremoniālos reveransus, tomēr līdzīga jaunāko ro* mānu

varonēm. Vai nu tāpēc, ka vīrieša paņēmienu patikt atkarīgi no modes, no pārejošiem ieskatiem ... bet sievietēm — tie dibinās uz jūtām un raksturu, kas ir mūžīgi.

Tu redzi: es ar Tevi esmu pļāpīga kā parasti — ne-esi arī Tu skopa netiešās sarunās. Raksti man jo biežāk un jo vairāk — Tu nevari iedomāties, ko uz lau-kiem nozīmē gaidīt pasta dienu. Balles gaidas ar šīm nespēj līdzināties.

4. SAŠAS ATBILDE

Tu maldies, mīļā Liza. Lai iegrozotu Tavu paš-mīlību, es ziņoju, ka R. nepavisam nejūt Tavu iztrū-kumu. Viņš pieķēries lēdijai Pelamai, iebraucējai anglietei, un neatiet no tās. Uz viņa runām tā atbild ar nevainīgas izbrīnās izskatu un mazu izsaucienu «oho!» ... bet viņš ir sajūsmināts. Zini: man par Tevi apjautājās, ar visu sirdi pēc Tevis skumst Tavs pastā-vīgais admirateur Vladimirs**. Vai Tu esi apmierināta? Domāju, ka ļoti apmierināta, un pa savam pa-radumam uzdrošinos pieņemt, ka arī bez manis biji to uzminējusi. Jokus pie malas, ** stipri interesējas par Tevi. Es Tavā vietā aizvilinātu viņu tālu. Neko teikt, viņš ir lielisks līgavainis ... Kāpēc gan viņu neprecēt! Tu dzīvotu Anḡļu krastmalā, sestdienās rīkotu viesības un katru rītu piebrauktu pēc manis. — Beidz blēnoties, manu mīlulīt, brauc pie mums un precī **.

Aizvakar bija balle pie K**. Cilvēku bez jēgas. De-jojām līdz pieciem. — K. V. bija ģērbusies ļoti vien-kārši: balta krepa kleitiņa, pat bez puķu vijas, bet virs galvas un kaklā briljanti par pusmiljonu: tikai! Z. pa savam paradumam bija

ģērbusies traki jocīgi. Kur gan viņa ņem savus tērpus? Uz viņas kleitas bija izšūtas nevis puķes, bet nez kādas kaltētas sēnes. Vai Tu, manu mīlulīt, nebiji tās viņai atsūtījusi no laukiem? Vladimirs** nedejoja. Viņš dodas atvaļinājumā. — S. atbrauca (droši vien pirmās), nosēdēja visu nakti nedejojušas un aizbrauca pēdējās. Vecākā, liekas, bija nosārtojusies — ir jau laiks ... Balle bija ļoti izdevusies. Vīrieši palika neapmierināti ar vaka-riņām, bet viņiem taču mūžīgi jābūt ar kaut ko ne-mierā. Es jutos ļoti jauki, kaut arī dejoju kotiljonu ar neciešamo diplomātu St-, kas savai iedzimtajai muļķībai pievienojis vēl izklaidību, ko ieguvis Madridē.

Pateicos Tev, mana sirds, par Ričardsona raksturo-jumu. Tagad man ir jēdziens par viņu. Izlasīt to ne-ceru — ar savu nepacietību; es arī Valterā Skotā atrodu liekas lappuses.

Blakus minot, šķiet, Helēnas N. un grāfa L. romāns beidzas — vismaz viņš tik ļoti nokāris galvu un viņa kļuvusi tik uzpūtīga, ka kāzas droši vien ir izlemta lieta. — Piedod, manu daiļumiņ, vai esi apmierināta ar manām šāsdienas plāpām?

5. LIZA — SAŠAI

Nē, manu mīlo precinieč, es nedomāju pamest Nlau-kus un ierasties pie jums uz savām kāzām. Vaļsirdīgi atzīstos, ka Vladimirs** man patika, bet nekad ne-esmu domājusi viņu precēt. Viņš ir aristokrāts, bet es — pazemīga demokrāte. Steidzos izskaidroties un lepni paziņot kā īsta romāna varone, ka piederu vis-vecākajai krievu muižnieku ciltij, bet ka mans bruņinieks ir bārdaina miljonāra mazdēls. Taču tu zini, ko nozīmē mūsu aristokrātija. Lai būtu kā būdams,** ir augstāko aprindu cilvēks; es varēju viņam iepatīties, bet viņš manis dēļ neziēdos bagātu līgavu un izdevīgu radniecību. Ja es kādreiz precēšos, tad izvēlēšos šē kādu četrdesmit gadu vecu muižturi. Viņš nodarbosies ar savu cukurfabriku, es — ar saim-niecību un būšu laimīga, ka nav jādejo ballē pie grāfa K. un jāriko sestdienas Anḡļu piekrastē.

Pie mums ziema: uz laukiem c'est un evenement. Tā pilnīgi groza dzīves veidu. Vientuļās pastaigas beidzas, atskan zvārguliši, mednieki dodas ārā ar suņiem, — viss kļūst gaišāks, jautrāks no pirmā sniega. Nemaz nebiju

to gaidījusi. Ziema uz laukiem mani biedēja. Bet it visam pasaulē ir sava labā puse.

Es labāk iepazinos ar Mašeņku*** un iemīļoju viņu; viņā ir daudz jauka, daudz oriģināla. Nevīlus dabūju zināt, ka ** ir viņu tuvs radnieks. Mašeņka nav redzējusi viņu septiņus gadus, bet sajūsmināta par viņu. Viņš pavadījis pie tiem vienu vasaru, un Mašeņka nemitīgi stāsta visus viņa toreizējās dzīves sīkumus. Lasot viņas romānus, atrodu lappušu malās viņa piezīmes, kas bāli uzskrīpātas ar zīmuli, — re-dzams, ka viņš toreiz bijis bērns. Viņu pārsteigušas domas un jūtas, par kurām viņš tagad, protams, smie-tos; vismaz redzama jauna, jūtīga dvēsele. — Es lasu ļoti daudz. Tu nevari iedomāties, cik savādi ir lasīt 1829. gadā romānu, kas rakstīts 1775. gadā! Liekas, it kā mēs pēkšņi ieietu no savas viesistabas senlaicīgā zālē, kas iztapsēta ar audumu, nosēstos mīkstos at-lasa atzveltnos, red^etu sev visapkārt dīvainus tēr-pus, bet pazīstamas sejas un pazītu tajās mūsu vec-tētiņus, vecmāmiņas, gan stipri jaunākus gados. Pa lielākai daļai šiem romāniem nav citu teicamu īpa-šību. Notikums ir interesants, darbība labi sarežģīta, bet — Belkūrs runā greizi,

Šarlote atbild nepareizi. Gudrs cilvēks varētu paņemt gatavo plānu, gatavos raksturus, izlabot valodu un aplamības, papildināt neizteikto — un iznāktu jauks, oriģināls romāns. Pasaki to no manis manam nepateicīgajam R.* Ko viņš šķiež prātu sarunās ar angļietēm! Lai izšuj uz vecās kanvas jaunus rakstus un parāda mums nelielā ietvarā ainavu ar pasauli un cilvēkiem, kurus tik labi pazīst.

Maša labi pārzin krievu literatūru; vispār še ar rakstniecību nodarbojas vairāk nekā Pēterburgā. Še saņem žurnālus, modri vēro, kā tie lamājas, pārmaiņus tic abām pusēm, sirdās uz iemīļoto rakstnieku, ja tas nokritizēts. Tagad es saprotu, kāpēc Vjazemskis un Puškina tik ļoti mīl provinces jaunavas. Tās ir viņu īstā publika. Es jau ieskatījos žurnālos un sāku lasīt «Vestņiki Jevropi» kritikas, bet to seklums un verdziskums man likās riebīgs — smieklīgi redzēt, kā seminārists svinīgi pārmet netikumību un netiklību sacerējumiem, ko esam lasījušas mēs visas, mēs, svētās Pēterburgas vientiesītes! ...

6. LIZA — SAŠAI

Mīlā! Nav iespējams ilgāk izlikties, man vajadzīga palīdzība un draudzīgi padomi. Tas, no kura es aiz-bēgu, kura es bīstos kā nelaiemes, ** ir šē. Ko man darīt? Man reibst galva, es jūtos kā pazudusi, dieva dēļ, saki, ko man darīt. Izstāstīšu Tev visu...

Tu pagājušā ziemā pamanīji, ka viņš ne soli neatiet no manis. Viņš pie mums neviensojās, bet mēs satikā-mies visur. Veltīgi es bruņojos ar vēsumu, pat zi-nāmu nicināšanu, — es nekādi nevarēju tikt no viņa vaļā. Ballēs viņš vienmēr prata atrast vietu man līdzās, pastaigās viņš vienmēr sastapās ar mums, teātrī viņa lornete bija pievērsta mūsu ložai.

Sākumā tas glaimoja manai pašmīlībai. Es varbūt pārāk atļāvu viņam to pamanīt. Vismaz viņš, katru stundu ņemot sev jaunas tiesības, ikreiz stāstīja man par savām jūtām un bija gan greizsirdīgs, gan sūdzē-jās ... Ar šausmām es domāju: kur tas viss novedīs! Un izmisumā jutu viņa varu pār savu dvēseli. Es aizbraucu no Pēterburgas — domāju ar to iznīdēt ļaunumu pašā saknē. Mana noteiktība, pārlicība par to,

ka esmu darījusi savu pienākumu, jau gandrīz nomierināja manu sirdi. Es sāku domāt par viņu vienaldzīgāk, ar mazākām skumjām. Pēkšņi es viņu ieraugu.

Es viņu ieraugu: vakar bija *** vārda diena. Es ierodos pusdienās, ieeju viesistabā, atrodu veselu baru viesu, ulānu formas tērpus, mani ielenc dāmas, es ar tām visām saskūpstos. Neviena neievērodama, nosēžos namamātei līdzās, skatos: ** manā priekšā. Es sastingu ... Viņš pateica man dažus vārdus ar tik maigu, izjustu prieku, ka man nebija spēka noslēpt ne savu mulsu, ne patiku.

Mēs devāmies pie galda. Viņš nosēdās man pretī; es neuzdrošinājos uz viņu paskatīties, bet pamanīju, ka visas acis pievērstas viņam. Viņš bija nerunīgs un izklaidīgs. Citkārt mani ļoti nodarbinātu vispārējā tieksme saistīt atbraukuša gvardes virsnieka uzma-nību, jaunavu nemiers, vīriešu neveiklība, viņu smiekli par saviem pašu jokiem un tai pašā laikā viesā pieklājīgais vēsums un absolūtā nevērība ... Pēc pusdienām viņš pienāca man klāt. Juzdama, ka man kaut kas jāsaka, es jautāju stipri nevietā, vai viņš kādās darīšanās braucis uz mūsu pusi. «Es at-braucu kādā lietā, no kuras atkarīga mana dzīves laime,»

viņš atbildēja pusbalsī un tūdaļ aizgāja; viņš nosēdās spēlēt bostonu ar trim vecenītēm (tai skaitā ar vecmāmiņu), bet es uzgāju augšā pie Mašeņkas, kur nogulēju līdz vakaram, aizbildinādamās ar galvas sāpēm. Patiesi, es biju vairāk nekā nevesela. Mašeņka neatgāja no manis. Viņa sajūsmināta par **. Viņš palikšot pie tiem mēnesi vai vairāk. Viņa visu dienu būs ar viņu kopā. Tik tiešām, Mašeņka viņā iemīlē-jusies — lai dievs dod, ka arī viņš iemīlētos. Viņa ir slaida un neparasta — vīriešiem tā vien vajag.

Ko man darīt, mīļā, te es nevarēšu izvairīties no viņa vajājumiem. Viņš jau paspējis apburt vecmā-miņu. Viņš apmeklēs mūs — atkal ies vaļā atzīšanās, sūdzības, zvēresti — un kālabad? Viņš iekaros manu mīlestību, manu atzīšanos, — pēc tam pārdomās, ka precēties nav izdevīgi, aizbrauks ar kādu atrunu, atstās mani, bet es... Kāda drausmīga nākotne! Dieva dēļ, sniedz man roku: es slīkstu.

7. SAŠAS ATBILDE

Tas ir pareizi — atvieglot sirdi ar pilnīgu grēk-sūdzi! Sen jau tā vajadzēja, manu mīlulīt! Kāpēc gan Tev negribējās atzīt to, ko jau sen zināju: ** un Tu — jūs mīlat viens otru — kas par nelaimi? Lai notiek. Tev piemīt īpašība raudzīties uz notikumiem dievs zina no kādas puses. Tu izaicini nelaimi — Tev būtu jābīstas to darīt. Kāpēc gan Tev neprecēt **! Kas par nepārvaramiem šķēršļiem? Viņš ir bagāts, bet Tu nabadzīga — blēņas. Viņš ir bagāts par di-viem — ko jums vēl vairāk. Viņš ir aristokrāts, bet vai Tu vārda, izglītības pēc neesi aristokrāte?

Nesen iznāca strīds par augstāko aprindu dāmām. Es dabūju zināt, ka R. reiz nostājies aristokrāti-jas pusē tāpēc, ka tā labāk aujot kājas. Tātad vai nav skaidrs, ka Tu esi no galvas līdz kājām aristo-krāte?

Atvaino, manu mīlulīt, bet Tava patētiskā vēstule mani sasmīdināja. ** ieradies uz laukiem, lai Tevi satiktu. Kādas šausmas! Tu ej bojā, tu prasi manu padomu. Vai tikai Tu neesi kļuvusi par provinces varoni? Mans padoms: jo drīzāk salaulāties jūsu lauku baznīcā un ierasties pie

mums, lai tēlotu For- narīnu dzīvās gleznās, kādas grib rīkot S**. Tava bruņinieka rīcība mani, bez jokiem, aizkustināja. Pro-tams, vecos laikos mīlētāji labvēlīga skatiena dēļ devās uz trim gadiem cīnīties Palestīnā; bet mūsu dienās braukt 500 verstis no Pēterburgas, lai satiktos ar savas sirds valdnieci, — tiešām nozīmē daudz. ** pelnījis uzslavu.

8. VLADIMIRS** — SAVAM DRAUGAM

Esi tik labs, izplati baumas, ka esmu uz nāvi
slims, es gribu palikt šē ilgāk un būt iespējami
pieklājīgs.

Jau divas nedēļas dzīvoju uz laukiem un
nemanu, kā laiks skrien. Atpūšos no Pēterburgas
dzīves, kas man drausmīgi apņikusi. Nesajūsmināties par lau-
kiem būtu piedodams
klostera audzēknei, kas tikko izlaista no sprostas,
un astonpadsmīt gadu vecam kam-
barjunkturam. Pēterburga ir priekšistaba, Maskava — meiteņu
istaba, bet lauki — mūsu kabinets. Kārtīgs cilvēks
aiz nepieciešamības iet caur priekšistabu un reti
ieskatās meiteņu istabā, bet sēž savā kabinetā. —
Tā arī nobeigšu. Iesniegšu atlūgumos, apprecēšos
un aizbraukšu uz Saratovas muižu. — Būt
muižturim ir tāds pats darbs. Pārvaldīt
trīstūkstoš dvēseļu, kuru lab-klājība pilnīgi
atkarīga no mums, ir svarīgāk nekā ko-
mandēt vadu vai pārrakstīt diplomātiskas depešas ...

Nevērība, ar kādu mēs pametam savus
zemniekus, nav piedodama. Jo vairāk mums

tiesību pār viņiem, jo vairāk pienākumu pret tiem. Mēs pametam tos blēdīga pārvaldnieka ziņā, kas dara tiem pāri, bet mūs apzog. Mēs notriecam savus nākamos ienākumus, izputam, vecums mūs sagaida trūkumā un raizēs.

Lūk, iemesls, kāpēc ātri panīkst mūsu muižniecība; vectēvs bija bagāts, dēls trūkumā, mazdēls iet ar ubaga spieķi. Senās dzimtas kļūst nenozīmīgas; rodas jaunas un trešajā pakāpē atkal izzūd. Īpašumi saplūst kopā, un neviena dzimta nepazīst savus senčus. Kurp noved tāds politiskais materiālisms? Es nezinu. Bet laiks darīt tam galu.

Nekad neesmu varējis bez sērām redzēt, kā pa-grimst mūsu vēsturiskās ciltis; nevienam tās nav dārgas, iesākot ar tiem, kas tām piederīgi. Un kādas lepnas atmiņas gan sagaidīt no tautas, kas raksta uz pieminekļa: «Pilsonim Miņinam un kņazam Požarskim.» Kas par kņazu Požarski? Kas ir pilsonis Miņins? Bija okoļņičijs kņazs Dmitrijs Mihailovičs Požarskis un sīkpilsonis Kuzma Miņičs Suhoruks, visas valsts ievēlētais. Bet tēvija piemirsusi pat savu glābēju īstos vārdus. Pagātne mums nav nekas. Nožēlojama tauta!

Ierēdņu aristokrātija nevar aizstāt dzimto aristokrātiju. Muižnieku ģimenes atmiņām jābūt tautas vēstu-riskām atmiņām. Bet kādas ģimenes atmiņas ir kolēģiju asesora bērniem?

Runādams par labu aristokrātijai, es netēloju angļu lordu; mana izcelsme, kaut arī es tās nekaunos, nedod man uz to nekādu tiesību. Bet es piekrītu Labrijēram: *Affecter le mēpris de la naissance est un ridicule dans le parvenu et une lâcheté dans le gentilhomme.*

To visu esmu izdomājis, dzīvodams svešā muižā, noraudzīdamies, kā saimnieko sīkmuižnieki. Šie kungi nestrādā maizes darbu un paši saimnieko savās muižiņās, bet atzīstos — lai dievs dod viņiem izputēt kā mums visi. Kāda nejēdzība! Viņiem vēl nav pagājuši Fonvizina laiki. Viņu vidū vēl dzīvo Prosta-kovi un Skotiņini!

Tas gan nezīmējas uz radnieku, pie kura viesojos. Tas ir ļoti labs cilvēks, viņa sieva ļoti lādzīgs sievišķis, meita ļoti lāga meiča. Tu redzi, ka esmu kļuvis ļoti kārtīgs. Tik tiešām, kamēr atrodos uz laukiem, esmu ļoti labvēlīgi noskaņots un lēnprātīgs — manas

patriarhālās dzīves ietekme un Lizas***

klātbūtne. Man bez jakiem bija garlaicīgi bez
viņas. Atbraucu, lai pierunātu viņu atgriezties
Pēterburgā. Mūsu pirmā satikšanās bija lieliska.
Mana krustmāte svinēja vārda dienu. Sabrauca
visi kaimiņi. Ieradās arī Liza — un tikko noticeja
pati sev, ieraudzījusi mani... Viņai vajadzēja
nogīst, ka esmu ieradies tikai viņas dēļ. Vismaz es
centos likt viņai to sajūst. Šai ziņā manas sekmes
pārspēja to, ko biju gaidījis (kas daudz ko
nozīmē). Vecenītes mirst manis dēļ, kundzītes tā
vien līp man klāt. «Tas tāpēc, ka tās patriotes.»
Vīrieši stipri nemierā ar manu ficituitē indolente,
kas še vēl pavisam kas jauns. Viņi satracināti
jo vairāk tāpēc, ka esmu ārkārtīgi laipns un
pie-klājīgs, un viņi nekādi nevar saprast, kur
slēpjas mana nelietība — lai gan jūt, ka esmu
nelietis. Dzīvo vesels. Ko dara mūsējie? Servitor
di tutti quanti. Rak-sti man uz** muižu.

9. DRAUGA ATBILDE

Tavu uzdevumu esmu veicis. Vakar teātrī paziņoju, ka Tu esi sasirdzis ar nervu drudzi un ka Tevis droši vien vairs nav starp dzīvajiem, — tātad izmanto dzīvi, kamēr vēl neesi augšāmcēlies.

Man dara prieku Tavas morāliskās pārdomas par saimniekošanu muižās. Gluži kā

Un homme sans peur et sans reproche Qui nest ni roi, ni duc, ni comte aussi.

Muižnieka stāvoklis, pēc manām domām, ir visap- skaužamākais.

Dienesta pakāpes Krievijā nepieciešamas kaut vai tikai staciju labad, kur citādi nevar dabūt zirgus.

Iegrimstot svarīgos spriedelējumos, esmu pavisam aizmirsis, ka Tev tagad prātā kas cits — Tu esi nodar-bināts ar savu Lizu. Kas Tev par prieku tēlot Foblāzu un mūžīgi noņemties ar sieviešiem! Tas nav Tevis cienīgi. Šai ziņā Tu esi atpalcis no sava laikmeta un kļūsti līdzīgs ci-devant gvardes 1807. gada aizsmakim. Pagaidām tas ir trūkums, drīz Tu būsi smieklī-gāks par ģenerāli G**. Vai nav labāk jau

laikus pieradināties pie nobrieduša vecuma stingrības un labprātīgi atteikties no vīstošās jaunības? Zinu, ka sprediķoju veltīgi, bet tāds ir mans uzdevums.

Visi draugi sveicina Tevi un ļoti nožēlo Tavu pār-agro bojā eju — arī Tava agrākā draudzene, kas at-griezusies no Romas, kur iemīlējusies pāvestā. Kā tas izskatās pēc viņas, un kā Tev vajag par to sajūs-mināties! Vai neatbrauksi sacensties cum servo ser- vorum dei? Tas izskatītos pēc Tevis. Es katru dienu Tevi gaidīšu.

10. VLADIMIRS** — SAVAM DRAUGAM

Tavi pārmetumi gluži nevietā. Nevis es esmu atpalicis no sava laikmeta, bet Tu — un par veseliem

1 Še rokrakstā acīm redzams izlaidums. Cik var spriest, daļa devītās vēstules gājusi zudumā.

desmit gadiem. Tavi spekulatīvie un svarīgie spriedelējumi noderētu 1818. gadā. Tolaik bija modē uzskatu stingrība un politiskā ekonomija. Mēs ieradāmies ballēs un nenoņēmām zobenus — mums šķita nepieklājīgi dejot un nebija laika nodarboties ar dāmām. Pagodinos Tev paziņot, ka tagad viss ir ci-tādi — Ādama Smita, vietā nākusi franču kadriļa, katrs lakstojas un liksmojas, kā prot. Es sekoju laika garam; bet Tu esi nekustīgs, Tu esi ci-devant un homme stereotype. Kāda patika Tev vienam tupēt uz soliņa opozīcijas pusē! Ceru, ka Z — Tevi uzvedīs uz īstā ceļa: nododu Tevi viņas vaticāniskajai koķetībai. Kas zīmējas uz mani, tad esmu nodevies patriarhālai dzīvei: liekos gulēt desmitos vakarā, vizinos pa svaigu sniegu ar

šejienes muižturiem, spēlēju ar vecenītēm bostonu par kapeiku un skaišos, kad zau-dēju. Ar Lizu tiekos ik dienas — un arvien vairāk viņā iemīlos. Viņā daudz kā tāda, kas mani aizrauj. Šī lēnā, cildenā harmonija, ar kādu viņa izturas, Pēterburgas augstākās sabiedrības burvība, bet arī — kaut kas dzīvs, lēnprātīgs, labdzimtīgs (kā saka viņas vecmāmiņa), nekā asa, skaudra viņas spriedumos, viņa nerauc pieri pirms iespaidiem kā bērns pirms tam, kad sāk pinkšķēt. Viņa klausās un saprot — reta mūsu sieviešu īpašība. Bieži esmu nobrīnījies, cik truls saprāts un netīra iztēle ir tīri patīkamām dāmām. Bieži vien vissmalkāko joku, visdzejiskāko apsveikumu viņas uztver vai nu kā nekaunīgu epi-grammu, vai nepieklājīgu seklību. Tādā gadījumā viņu pieņemtais saltais izskats ir tik nāvīgi riebīgs, ka to nevar paciest viskvēlākā mīlestība.

Es to izbaudīju ar Helēnu***, kurā biju līdz ausīm

samīlējies. Es teicu viņai kādu maigu vārdu; viņa ieskatīja to par rupjību un sūdzējās par mani savai draudzenei. Es jutos pavisam vīlies. Bez Lizas man ir Mašeņka***, ar ko izklaidēties. Viņa ir jauka. Šīs meitenes, kas izaugušas zem

ābelēm un starp labības kaudzēm, auklīšu un dabas skolotas, ir daudz jaukā-kas par mūsu vienmuļajām daiļavām, kuras līdz kā-zām domā tā, kā viņu mātes, bet pēc tam — kā viņu vīri.

Ardievu, mans mīlais; kas jauns pasaulē? Saki vi-siem, ka beidzot esmu pievērsies dzejai. Nesen sace-rēju parakstu zem kņazes Olgas ģīmetnes (par ko Liza mani ļoti jauki sabāra):

Sāja kā pilnība — kā patiesība stulba. Vai nebūtu labāk:

Stulba kā pilnība — kā patiesība sāja.

Vienā un otrā gadījumā ir kaut kas līdzīgs domai. Palūdz, lai V. piedzejo pirmo vārsmu, un no šīs die-nas ieskati mani par dzejnieku.